

אלקי אבי בעזרי

גפ"ת והערות על הסוגיות במסכת קידושין (דף נט)

העמקתי בלימוד זו בכולל ע"ש משפחת כ"ץ עם חברותי זרח מצליח שרייבר נ"י, ע"י
ראש הכולל מו"ר הגר"צ שכטר שליט"א, וסגן ראשי הכולל מורינו הרב דוד הירש
שליט"א ורבינו הרב אברהם צרפתי שליט"א

נכתב ונרשם ע"י אפרים אליעזר גרשון קליין שנת תשפ"ד

פרק האומר – דף נט

משנה.....ב'
והלך וקדשה לעצמו – נהג בו מנהג רמאות.....ג'
עני המהפך בחררה.....ד'
אתי דיבור ומבטל דיבור.....ו'
מקודשת לשני.....י'

משנה

(נח:): מתני'. האומר לחבירו צא וקדש לי אשה פלונית, והלך וקדשה לעצמו - מקודשת לשני. וכן האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום, ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום - מקודשת לשני, בת ישראל לכהן תאכל בתרומה;

מעכשיו ולאחר שלשים יום, ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום - מקודשת ואינה מקודשת, בת ישראל לכהן או בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה.

רש"י

מתני'. האומר, מקודשת ואינה מקודשת - לשניהם דאסורה לשניהם אלא אם כן נתן האחד גט ולאדם אחר אסורה עד שיתנו שניהם גט ובגמרא פליגי בה ומפרש טעמא.

בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה - שמא אינן קדושין ובת כהן לישראל נמי לא תאכל בתרומה בית אביה שמא הוּוּ קידושין וזר פוסל בקדושין את בת כהן מן התרומה.

If a man asks his friend to marry a certain woman for him, and the friend then takes her for himself, she is married to the friend. So too, in a case where a man says to a woman "You are married to me after 30 days", and another man marries her in the interim, she is married to the second man. This is a קידושין גמורין, meaning if the second man was a כהן, she can eat תרומה.

If a man says to a woman "You are married to me from now and after 30 days", and another man marries her in the interim, she is married to both of them. רש"י illustrates the ramifications of this דין, namely that she is אסור to both men until one of them gives her a גט, and she is אסור to everyone else until both men give her a גט. The משנה proceeds to list another ramification, that if one of these marriages is a "mixed" marriage between a כהן and ישראל, she cannot eat תרומה regardless. רש"י illustrates that if it's a ישראל to a כהן (which should allow her to eat תרומה), we have to be worried that it is not a קידושין. If a כהן is marrying a ישראל (which should NOT allow her to eat תרומה), we have to be concerned that it IS a קידושין.

תוספות

ד"ה "והלך וקידשה לעצמו מקודשת"

וא"ת מה חידוש יש כאן פשיטא ויש לומר דמיירי כגון דאמר השליח לאשה בשעת קדושין פלוני שלחני לקדשך לו ובתוך כך אמר לה הרי את מקודשת לי והיא ידעה דקידשה לנפשיה דאל"כ לא היתה מקודשת לו ואשמועינן חידוש דמהו דתימא הא דקאמר לי לצורך משלחו קאמר קמ"ל דלא.

The משנה told us that if the second man is מקדש the woman for himself, then the קידושין works. What's the חידוש here? Obviously, it should work! The case is where the שליח said to the woman that the משלח sent me to marry you to him, and then said: "You are married to ME". She has to know that she is marrying the second man

because otherwise, the חידוש wouldn't be valid. The חידוש we are learning from the משנה is that the שליח's statement of לי does NOT mean "to the one who sent me," but it's the שליח talking on behalf of himself.

והלך וקדשה לעצמו – נהג בו מנהג רמאות

גמ'. האומר לחבירו צא וקדש. תנא: מה שעשה עשוי, אלא שנהג בו מנהג רמאות. ותנא דידן? הלך נמי דקתני - הלך ברמאות. מאי שנא הכא דקתני האומר לחבירו, (נט.) ומאי שנא התם דקתני האומר לשלוחו? הכא רבותרא קמ"ל והתם רבותרא קמ"ל; הכא רבותרא קמ"ל, דאי תנא שלוחו, הוה אמינא שלוחו הוא דהוי רמאי, דסמכה דעתיה, סבר: עבד לי שליחותי, אבל חבירו דלא סמכה דעתיה - אימא לא ליהוי רמאי; התם רבותרא קמ"ל, דאי תנא האומר לחבירו, הוה אמינא חבירו הוא דכי קדשה במקום אחר אינה מקודשת, דסבר לא טרח, אבל שלוחו דטרח - אימא מראה מקום הוא לו, קמ"ל.

רש"י

דקתני האומר לשלוחו - צא וקדש לי אשה פלונית במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת מאי שנא התם דנקט לשון שליחות ששלחו לשם כך והכא נקט חבירו שלא שלחו לשם כך אלא אם יזדמן לו במקום פלוני דרך אצלה.

דסבר - האי משלח לא טרח האי שליח לבקשה לי במקום אחר ולא סמכה דעתיה לשווייה שליח אלא באותו מקום.

מראה מקום הוא לו - אם תמצאנה שם קדשנה לי שם ואיני מטריחך למקום אחר ומיהו אם עבד עבד.

רבין חסידא אזיל לקדושי ליה איתתא לבריה, קידשה לנפשיה. והתניא: מה שעשה עשוי, אלא שנהג בו מנהג רמאות! לא יהבוה ניהליה. איבעי ליה לאודועי! סבר, אדהכי והכי אתא איניש אחרינא מקדש לה.

רבה בר בר חנה יהיב ליה זוזי לרב, אמר: זבנה ניהלי להאי ארעא, אזל זבנה לנפשיה. והתניא: מה שעשה עשוי, אלא שנהג בו מנהג רמאות! באגא דאלימנ הוה ליה, לרב נהגי ביה כבוד, לרבה בר בר חנה לא נהגי ביה כבוד. איבעי ליה לאודועי! סבר, אדהכי והכי אתא איניש אחרינא זבין לה.

רש"י

לא יהבוה ניהליה - לא רצו ליתנה לצורך בנו.

ומקשינן איבעי ליה לאודועיה - להוציא עצמו מן מנהג רמאות.

באגא דאלימי - בקעה של בעלי זרוע היתה ולא יניחו לכל אדם לקנות קרקע אצלם.

The גמרא brings a ברייתא that elaborates on the משנה. The ברייתא teaches that the woman is married in a case where the שליח marries her himself, but he acted in a deceiving manner. Our משנה also holds like this, because the הלך לשון implies that he went ברמאות. The גמרא, going onto נט., contrasts our משנה with the משנה on ג. Asks the גמרא, why does our משנה use the example of a חבר, while the earlier משנה (in discussing the דין of מקדש במקום אחר) uses the example of a שליח? The question is fleshed out more by רש"י, in which he explains that the משלח sent a שליח for this specific purpose, while a חבר was asked to be מקדש the woman if he happened to see her. The גמרא answers that both cases teach a חידוש. If we didn't have our משנה (i.e., we only had the case of the שליח), we would think that the שליח acts with רמאות because the בעל entrusted him to do the mission, and he deceived him by marrying the woman himself. However, since the חבר was not sent for this purpose, you might think that he's not considered a רמאי for marrying the woman himself.

Therefore, our משנה brings the case of חבר to teach that even a חבר is considered to have acted (and not taught the case of the חבר), you would think that a חבר cannot be מקדש a woman for him because he didn't think the חבר would be מטריח himself to find her elsewhere, so the שליחות is only in the place he specified. However, as a שליח, since he is expected to find her under any circumstances, the only reason the משנה mentioned the place was to tell him where she'd be expected to be found. Therefore, the משנה over there needed to teach that the שליחות is nevertheless effective only where the בעל specified (because people might say disparaging things about him, as the גמרא there says).

was sent to be מקדש a woman for his son, and he ended up marrying her. How did he do that if the ברייתא says this is a מנהג רמאות? The family did not want to give her to the son, so he decided to marry her. Nevertheless, רבין should have at least told his son to avoid the deception! He thought that if he were to tell his son, someone else would marry her in the interim.

In another story, רבה בר בר חנה gave money to רב to buy land for him, and רב bought the land for himself. How did he do that if the ברייתא says this is a מנהג רמאות? This was in an area of powerful people who wouldn't sell land to anybody, but they were willing to sell to רב (and not to רבב"ח). Nevertheless, רב should have at least told רבב"ח, to avoid the deception! He thought that if he were to tell רבב"ח, someone else would buy the land in the interim.

תוספות

ד"ה "לקדושי איתתא לבריה"

ומיירי דארצויי ארצי קמיה ושתיק דלשויה שליח אמר לעיל (דף מה): דלא חציף איניש דמשוי אביו שליח אבל הכא דארצויי ארצי ושתיק איכא למימר דסמך עליו.

The case of רבין חסידא being a שליח for his son is talking about where the son said his request and רבין remained silent because the גמרא מה: said that a person is not שליח enough to appoint his father as a שליח. When he says his request in front of his father, we can assume that he is okay with the father carrying out this request.

עני המהפך בחררה

רב גידל הוה מהפך בההיא ארעא, אזל רבי אבא זבנה, אזל רב גידל קבליה לרבי זירא, אזל רבי זירא וקבליה לרב יצחק נפחא, אמר ליה: המתן עד שיעלה אצלנו לרגל. כי סליק, אשכחיה, אמר ליה: עני מהפך בחררה ובא אחר ונטלה הימנו, מאי? אמר ליה: נקרא רשע. ואלא מר מאי טעמא עבד הכי? א"ל: לא הוה ידענא. השתא נמי ניתבה ניהליה מר! א"ל: זבוני לא מזבנינא לה, דארעא קמייטא היא ולא מסמנא מילתא, אי בעי במתנה נישקליה. רב גידל לא נחית לה, דכתיב: ושונא מתנות יחיה, רבי אבא לא נחית לה, משום דהפך בה רב גידל. לא מר נחית לה, ולא מר נחית לה, ומיתקריא ארעא דרבנן.

רש"י

מהפך בההיא ארעא - מחזר עליה לקנותה.

עני המהפך בחררה - מחזר אחריה לזכות בה מן ההפקר או שיתננה לו בעל הבית.

דארעא קמייטא - זו היא לי ראשונה שלקחתי מעולם.

ולא מסמנא מילתא - אינה סימן טוב שימכור אדם מקחו הראשון.

ארעא דרבנן - הפקר לתלמידים.

was involved in buying a certain piece of land, and רבי אבא stepped in and bought it. רבי זירא complained to רבי זירא, and רבי זירא relayed this complaint to רבי נפחא. Upon hearing this, רבי נפחא suggested to רבי זירא to wait until the next יום טוב for רבי אבא to come. When this happened, רבי נפחא asked רבי אבא: "If an עני is trying to acquire food, and someone steps in and takes it, what's the דיין?" To this, רבי אבא responded that he is a רשע. He then explained to רבי נפחא that he didn't know that רבי אבא was trying to buy the land, otherwise he wouldn't have stepped in. רבי נפחא then suggested that רבי אבא sell the land to רבי אבא. He refused to do so since this was the first land he bought, and it's a סימן רע to sell one's first purchase. However, he was willing to give it to רבי אבא as a gift. רבי אבא would not accept it, based on the פסוק of יחיה מתנותיו. Yet, רבי אבא refused to keep it because he took it wrongfully from רבי אבא. Since nobody would take it, it became known as "the land of the רבנן", i.e., it was left as הפקר for the תלמידים.

תוספות

ד"ה "עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה כו"

פי' בקונטרס דמיירי בחררה של הפקר וקשה מהא דתנן בשנים אוחזין (ב"מ דף י.) ראה את המציאה ונפל לו עליה או שפירש טליתו עליה ובא אחר ונטלה הרי היא שלו וכן הא דקאמר התם (שם) מי שליכת מקצת הפאה ופירש טליתו עליה מעבירים אותו הימנה ואמאי עני מהפך בחררה הוא ואומר ר"ת דאיסור דמהפך דנקט הכא לא שייך אלא דוקא כשרוצה העני להרויח בשכירות או כשרוצה לקנות דבר אחד וחבירו מקדים וקונה והוי דומיא דרב גידל ומש"ה קאמר דנקרא רשע כי למה מחזר על זאת שטרך בה חבירו ילך וישתכר במקום אחר אבל אם היתה החררה דהפקר ליכא איסור שאם לא זכה בזאת לא ימצא אחרת

ומיהו קשה מההיא דפרק לא יחפור (ב"ב דף כא:) דקאמר התם מרחיקין מן הדג כמלא ריצת הדג אף על פי שהוא של הפקר ונראה דהתם היינו טעמא מפני שהוא יורד לאומנתו כי ההיא דקאמר התם (שם) האי בר מבואה דאוקי ריחיא ואתא בר מבואה ואוקי בהדיה מצי לעכובי עליה דקאמר ליה דקא פסקת לחיותאי ועוד אומר רבינו מאיר אביו של ר"ת דמיירי בדג מת שכן דרך הדייגים להשים במצודות דג מת והדגים מתאספים שם סביב אותו הדג וכיון שזה פירש מצודתו תחילה וע"י מעשה שעשה זה מתאספים שם סביב ודאי אם היה חבירו פורש הוה כאילו גוזל לו ויכול לומר לו תוכל לעשות כן במקום אחר

ומכאן נראה למהר"ר יצחק שאסור למלמד להשכיר עצמו לבעל הבית שיש לו מלמד אחר בביתו כל זמן שהמלמד בביתו שמאחר שהוא שכיר שם ילך המלמד במקום אחר להשתכר שם אם לא שיאמר בעה"ב דאין רצונו לעכב המלמד שלו אבל אם שכר בעה"ב מלמד אחד יכול בעה"ב אחר לשכור אותו מלמד עצמו ואינו יכול לומר לו הבעה"ב לך ושכור מלמד אחר דנימא ליה אין רצוני אלא לזה שהרי כמדומה לי שזה ילמוד בני יפה ממלמד אחר.

explained that the case of עני המהפך בחררה was where the עני was trying to acquire the חררה from הפקר. However, תוספות finds this explanation difficult, because the משנה on **בבא מציעא י.** says that if someone falls upon a lost object or spreads his cloak over it, and someone else takes it from him, it belongs to the second guy who physically took it. Similarly, the גמרא there brings down that if someone was collecting פאה and spread his cloak over it, we take it away from him. Why are these cases not like the case of עני המהפך בחררה? Rather, ר"ת explains that עני המהפך בחררה is where the עני is going after a profit either through being hired or acquiring an object and another guy steps in (like in the case with רב גידל), and we call the second guy a רשע because he could have sought out profit elsewhere. However, the case in **בבא מציעא** is a case specifically discussing obtaining from הפקר, and there is no איסור for someone else to come in because the עני can just as easily profit from other הפקר properties.

To suggest that the עני המהפך בחררה associated with איסור does not apply to הפקר seems difficult, as the גמרא in **בבא בתרא כא:** says that one must distance themselves from fish as far as fish swim (which the גמרא says is a פרסה), even though

the fish are הפקר! It seems that this case is also dealing with someone directly infringing on another's פרנסה (which is more comparable to the case of בחררה in our גמרא), as the גמרא there brings down that someone who sets up a mill in an alleyway can prevent another member of the alleyway from doing the same, claiming he is stealing his פרנסה. Another answer is offered by רבינו מאיר אביו של ר"ת, who suggests that the case of distancing from fish is talking about DEAD fish, which refers to bait used by fishermen to attract other fish. By someone setting up his net and then someone else setting up his net right next to him, the second guy will be stealing פרנסה from the first guy, so the first guy has the right to tell the second guy to go elsewhere.

ממהר"ר יצחק wanted to learn from our גמרא that a מלמד cannot hire himself out to a בעה"ב who is already employing another מלמד. This is because the second מלמד can find another job without infringing on the first מלמד. If the בעה"ב informs the second מלמד that he does not plan to keep the current מלמד, the second מלמד can indeed offer his services to the בעה"ב. However, a second בעה"ב CAN hire an already employed מלמד, and the בעה"ב cannot demand that he look for another one, because the second בעה"ב can claim that he thinks his son will learn best from this מלמד.

אתי דיבור ומבטל דיבור

וכן האומר לאשה התקדשי לי כו'. לא בא אחר וקידשה בתוך שלשים, מהו? רב ושמואל דאמרי תרוייהו: מקודשת, ואף על פי שנתאכלו המעות; מאי טעמא? הני זוזי לא למלוה דמו ולא לפקדון דמו; לפקדון לא דמו, פקדון ברשותא דמרא קא מתאכלי, והני ברשותא דידה קא מתאכלי; למלוה נמי לא דמו, מלוה להוצאה ניתנה, הני בתורת קידושין יהבינהו ניהלה.

רש"י

ואף על פי שנתאכלו המעות - בתוך ל' יום דכי בעו קידושין למיחל ליתנייהו למעות אפ"ה חיילי. לאו למלוה דמו - דנימא המקדש במלוה אינה מקודשת.

ולאו לפקדון דמו - דנימא אם לא נשתייר בה שוה פרוטה אינה מקודשת כדאמר בהאיש מקדש (לעיל קידושין דף מז) התקדשי לי בפקדון והלכה ומצאתו שנגנב או שנאבד אם נשתייר בו שוה פרוטה מקודשת כו'.

להוצאה ניתנה - מקמי דניתחלי קידושין וכי אמר לה התקדשי לי בה לאו ידידה היא ולא מדי יהיב לה אבל אלו לא ניתנו לה להוציאן אלא ע"מ שתתקדש בהן ולהכי כי אכלה ידידה אכלה ולכי מטא זמנא מקדש.

לא בא אחר וקידשה, וחזרה בה, מהו? ר' יוחנן אמר: חוזרת, אתי דיבור ומבטל דיבור; ריש לקיש אמר: אינה חוזרת, לא אתי דיבור ומבטל דיבור. איתיביה ר' יוחנן לריש לקיש: ביטל, אם עד שלא תרם ביטל - אין תרומתו תרומה; והא הכא דדיבור ודיבור הוא, וקאתי דיבור ומבטל דיבור! שאני נתינת מעות ליד אשה, דכי מעשה דמו ולא אתי דיבור ומבטל מעשה.

רש"י

דכי מעשה דמו - ואף על פי שלא חלו מיד הוי מעשה מיהא לחול אחר שלשים והא דקרי ליה דיבור משום דלאו מעשה ממש הוא.

איתיביה: השולח גט לאשתו, והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח, ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא - הרי זה בטל; והא נתינת גט ליד שליח דכי נתינת מעות ליד אשה דמי, וקתני: הרי זה בטל! התם נמי כל כמה דלא מטא גיטא לידה - דיבור ודיבור הוא, אתי דיבור ומבטל דיבור.

רש"י

כל כמה דלא מטא גיטא - ליד האשה לאו מידי הוא.

איתיביה ר"ל לר' יוחנן: כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה, ואין עולים מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה; (נט:) מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה, מחשבה אין מוציאה לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה; בשלמא מיד מעשה לא מפקה, דלא אתי דיבור ומבטל מעשה, אלא מיד מחשבה מיהא תפיק! שאני מחשבה דטומאה, דכי מעשה דמי; וכדרב פפא, דרב פפא רמי: כתיב כי יתן וקרינן כי יתן, הא כיצד? כי יתן דומיא דכי יתן, מה יתן דניחא ליה, אף יתן דניחא ליה.

רש"י

אלא בשינוי מעשה - שיעשה בה מעשה לקלקלם שישברם או ינקבם וכן עד שלא יקבלו טומאה אין עולין מתורת קבלת טומאה שירדו במחשבה זו אלא בשינוי מעשה עד שיתחיל לשוף לשבץ ולגרר.

מעשה מוציא מיד מעשה - התחיל לשוף ביטל מהם תורת גמר מלאכה לשם כלי בין שירד להו ע"י מעשה שהחליקן וגילה דעתו שאין מחוסרין עוד תיקון בין שירד להו ע"י מחשבה.

מחשבה אינה מוציאה - חישוב עליהן לשוף לשבץ אחר שחישוב עליהן שלא לשוף שלא לשבץ אין יוצאין מידי מחשבתן הראשונה.

דכי מעשה דמיא - דרחמנא קרייה מעשה דכתיב כי יתן והיינו בידיהם ואף על גב דמחשבה בעלמא הוא דאפילו נפלו ממילא וניחא ליה הוי הכשר ומיקרי כי יתן.

The משנה continues that if a man is מקדש a woman to take effect after 30 days, and another man is מקדש her in the interim, she is married to the second man. Asks the גמרא, what happens if a second man is not מקדש her? Both רבי and שמואל agree that she is married to the first man, even though the money is no longer extant, and seemingly there is nothing for the קידושין to be חל on. Why is this? The money is not like the case of a loan (which doesn't work for קידושין) nor the case of a collateral (which would not work for קידושין if it's no longer extant). It's not like collateral, because collateral still belongs to the בעל, while the money by קידושין is given to her to use. It's not like a loan, because a loan is given to be spent (before the קידושין is חל), so there is nothing left at the קידושין. שעת קידושין, the money was given to be used for קידושין (so even if she uses it before the 30 days, we say it was חל on the money she received from the onset).

If a second man didn't come to marry her in the interim, can she renege on the first marriage? רבי יוחנן says she can because the דיבור (of her backing out) can be מבטל the דיבור (of his offering the קידושין). However, ריש לקיש says a דיבור CANNOT be מבטל a דיבור. The following קשיא is asked by משנה תרומות ג.ד: If a man appointed a שליח to take off תרומה, and he wants to be מבטל the שליחות, he can do so, so long as the שליח did not already take off תרומה. We clearly see that the דיבור (of the שליחות) is being מבטל a דיבור (of the שליחות), which is against לקיש. Rather, ריש לקיש understands that the case of קידושין is like a מעשה of giving money to the woman, and a דיבור cannot be מבטל a מעשה. As רש"י explains, ריש לקיש understands נתינת מעשה, but it is not a bona fide מעשה because the חלות is taking place later. Therefore, he refers to קידושין (when originally stating his opinion) as a דיבור.

To say a דיבור cannot be מבטל a מעשה isn't so straightforward either, as the משנה גיטין לב. brings a case where a man appoints a שליח to give a גט to his wife, and he later meets up with the שליח (or sends a second שליח after him) and says the גט is בטל. The transfer of the גט to the hand of the שליח is like the transfer of money for קידושין, yet we teach the גט is בטל! We can respond for ריש

that until the גט reaches the woman's hand, it doesn't do anything, so the transfer of the גט to the hand of the שליח is viewed merely as a דיבור.

מקבל טומאה כל A: משנה כלים כה"ט from the רבי יוחנן to קשיא now poses a ריש לקיש through alone, while you need to create a שינוי through a מעשה to make it no longer מקבל טומאה. Turning to עמוד ב, we see ריש לקיש gets to the essential point of the משנה: A מעשה can reverse a status brought about by a מעשה or a מחשבה, while a מחשבה cannot reverse a status brought about by a מעשה nor by a מחשבה. It makes sense that a מחשבה can't reverse a מעשה, but it should work to reverse a מחשבה. From the fact that it can't even reverse a מחשבה, it must be we hold לא אתי דיבור. According to רבי יוחנן, a טומאה of מחשבה is different in that it is compared to a מעשה. This idea comes from רב פפא who says that even though the פסוק says כי יתן (which implies active), we read it as כי יתן (which is passive). The דרשה is that the passivity of water going onto the food to be מכשיר the food to be מקבל טומאה has to be like one who actively places water on food, i.e., it has to be ברצון.

תוספות

ד"ה "מיד מחשבה מיהא תפיק"

תימה ליפרוך נמי גבי תרומה לעיל לר"י דקאמר אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה אבל אם משתרם ביטל תרומתו תרומה ואפילו תרם השליח במחשבה דהא תרומה ניטלת באומד ומחשבה אלמא לא אתי דיבור ומבטל דיבור וי"ל דמחשבה דתרומה היה יודע דכמעשה דמי דכתיב (במדבר יח) ונחשב לכם והוי כאילו תרם בידים ואפילו מעשה אינו מוציא אפילו תרם אח"כ כרוי אחר מחשבת השליח אבל גבי טומאה אין המחשבה מטמאתו אבל מביאתו לידי תורת קבלת טומאה ואותה הבאה יכולה להתבטל דהכל מודים דע"י המעשה מתבטלת א"כ תתבטל על ידי מחשבה.

Why do we not ask on רבי יוחנן earlier that if you can't undo the שליח taking off תרומה, which can even be done במחשבה, then it must mean לא אתי דיבור ומבטל? It must mean that we already knew that the מחשבה of תרומה is more like a נחשב (through the word נחשב, which comes from מחשבה). In that case, even a bona fide מעשה (i.e., physically taking off תרומה from the pile) cannot undo this "מעשה" of the שליח. However, when it comes to טומאה, the מחשבה doesn't serve to be מטמא the כלי, but only to make it susceptible to becoming טמא. One can definitely be מבטל this "מעשה" through a bona fide מעשה and therefore can be מבטל it through a מחשבה as well.

רב זביד מתני להא שמעתתא אהא: וכן היא שנתנה רשות לשלוחה לקדשה, והלכה היא וקדשה את עצמה, אם שלה קדמו - קידושה קידושין, ואם של שלוחה קדמו - אין קידושה קידושין. לא קדשה את עצמה, וחזרה בה, מהו? רבי יוחנן אמר: חוזרת, ור"ל אמר: אינה חוזרת. ר' יוחנן אמר חוזרת, אתי דיבור ומבטל דיבור; ר"ל אמר אינה חוזרת, לא אתי דיבור ומבטל דיבור.

איתיביה רבי יוחנן לר"ל: ביטל, אם עד שלא תרם ביטל - אין תרומתו תרומה! אמר רבא: הכא במאי עסקינן - כגון שקדם בעל הבית ותרם את כריו, דהוה ליה מעשה. איתיביה ריש לקיש: כל הכלים יורדים לידי טומאתן במחשבה, ואין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה; מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה, מחשבה אינה מוציאה לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה; בשלמא מיד מעשה לא מפקה, לא אתי דיבור ומבטל מעשה, אלא מיד מחשבה מיהא תפיק! א"ל: שאני מחשבה דטומאה, דכי מעשה דמי; וכדרב פפא, דרב פפא רמי: כתיב כי יתן וקרינן כי יתן, הא כיצד? כי יתן דומיא דיתן, מה יתן דניחא ליה, אף יתן נמי דניחא ליה.

איתיביה רבי יוחנן לר"ל: השולח גט לאשתו, והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח, ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא - הרי זה בטל, תיובתא דר"ל! תיובתא. והילכתא כוותיה דר"י ואפילו בקמייתא, ואף על גב דאיכא למימר: שאני נתינת מעות ליד אשה דכמעשה דמי, אפילו הכי אתי

דיבור ומבטל דיבור. קשיא הילכתא אהילכתא! אמרת: הילכתא כרבי יוחנן, וקיימא לן: הילכתא כרב נחמן! דאיבעיא להו: מהו שיחזור ויגרש בו? רב נחמן אמר: חוזר ומגרש בו, רב ששת אמר: אינו חוזר ומגרש בו, וקיימא לן: הילכתא כותיה דרב נחמן! נהי דבטליה מתורת שליח, מתורת גט לא בטליה.

רש"י

ואפילו בקמייתא - גבי מתני' לא בא אחר וקידשה וחזרה בה ק"ל הילכתא כר' יוחנן דאתי דיבור ומבטל דיבור.

מהו שיחזור ויגרש בו - בגט לאחר שאמר לשליח גט שנתתי לך בטל הוא.

משנה עט. If a woman appoints a שליח to accept קידושין for her, and then she accepts her own קידושין, she is married to whichever man did קידושין first. If she did not accept קידושין on her own, can she renege on the appointment of the שליח? According to רבי יוחנן, she can, because דיבור ומבטל דיבור. However, ריש לקיש says she can't because we don't say דיבור ומבטל דיבור.

The following קשיא is asked by רבי יוחנן from the **משנה ג.** If a man appointed a שליח to take off תרומה, and he wants to be מבטל the שליחות, he can do so, so long as the שליח did not already take off תרומה. We clearly see that the דיבור (of the שליחות) is being מבטל (ביטול שליחות) (of the שליחות), which is against ריש לקיש. Rather, **רבא** explains that our case is where the שליח went ahead and did the מעשה of physically taking off the תרומה from the pile. ריש לקיש then asks רבי יוחנן from the **משנה כלי**: A שליח becomes מקבל טומאה alone, while you need to create a שליח through a מעשה to make it no longer מקבל טומאה. The essential point of the משנה is that a מעשה can reverse a status brought about by a מעשה or a מחשבה, while a מחשבה cannot reverse a status brought about by a מעשה nor by a מחשבה. It makes sense that a מחשבה can't reverse a מעשה, but it should work to reverse a מחשבה. From the fact that it can't even reverse a מחשבה, it must be we hold דיבור ומבטל דיבור! According to רבי יוחנן, a שליח of טומאה is different in that it is compared to a מעשה. This idea comes from **רב פפא** who says that even though the פסוק by מלכיר says כי יתן (which implies active), we read it as כי יתן (which is passive). The דרשה is that the passivity of water going onto the food to be מכשיר the food to be מקבל טומאה has to be like one who actively places water on food, i.e., it has to be ברצון.

רבי יוחנן then asks ריש לקיש from the **משנה גיטין לב.** A man appoints a שליח to give a גט to his wife, and he later meets up with the שליח (or sends a second שליח after him) and says the גט is בטל. This is a clear refutation of ריש לקיש, and the הלכה indeed follows רבי יוחנן even in the case of the woman backing out of the קידושין within 30 days (where another man is not מקדש her in the interim). You might think to not say like רבי יוחנן in our case because נתינת מעות can be considered a מעשה. Nevertheless, we say דיבור ומבטל דיבור. However, this leads to a סתירה in statements the גמרא accepts as הלכתא. We say הילכתא כרבי יוחנן that דיבור ומבטל דיבור, but we also have הילכתא like **רב נחמן** that when you are מבטל the גט in the hands of a שליח, and you now want to use that גט, it works according to רב ששת (while רב ששת says you cannot use it), and we hold like רב נחמן! In reality, you were only מבטל the שליח, but the גט itself is still good.

תוספות

ד"ה "לא קידשה עצמה וחזרה בה מהו"

נראה לפרש וחזרה בה בלא אמירתה לשליח דאי אמרה לשליח אין רצוני שתקדשני פשיטא דאינה מקודשת דאטו משום דאמרה לו תיהי לי שליח לקדשני לא מצי' חוזרת.

הכא לא משני כדלעיל שאני נתינת מעות ליד האשה דכמעשה דמי היינו משום דהכא ליכא נתינת מעות אלא דיבור לבד.

ד"ה "מתורת גט לא בטליה"

פי' דמסתמא אינו מתכוין לבטל אלא השליח ולפי זה אם אמר בפירוש אני מבטל הגט עצמו שהוא בטול ופסול לגרש בו ובפרק השולח (גיטין דף לב:) גריס גיטא גופיה מי קא בטל משמע שאין הגט מתבטל וצריך לפרש אתה סבור שהגט יכול ליפסל בביטול ולא היא דהרי הוא כמו מעות שאינן מתבטלות דמאחר דהגט כתוב כהלכתו אינו יכול לבטלו ואם ירצה יחזור ויגרש בו.

The asked about a case in which the woman appoints a שליח to accept קידושין for her but ultimately cancels the שליחות without accepting קידושין herself. תוספות explains that she cancels the שליחות without notifying the שליח because if she told the שליח that she didn't want him to accept קידושין for her, it would be obvious that she has the power to do so since she had the power to appoint him as a שליח in the first place.

asked on the woman canceling the שליחות from the תרומה who takes off שליח in תרומות about the שליח asked רבי יוחנן We had this same קשיא earlier where the woman accepted קידושין on her own, and תוספות points out that we gave two different answers. When it came up earlier in the גמרא, we said that נתינת מעות in נתינת מעות was like a מעשה, but in this case, there was no נתינת מעות. Therefore, we had to re-define the case of תרומה to be where the בעה"ב did a מעשה.

We answered the קשיא of the הילכתא of גט which you can re-use a גט which you were מבטל by clarifying that you were only מבטל the שליח, but not the חפצא of the גט. Therefore, if you said that you are being מבטל the גט, it would indeed be פסול to re-use. When the גמרא quotes this discussion, it phrases this point as a rhetorical question, saying "Is the גט itself בטל?" This would seem to imply that the גט is not בטל! Therefore, תוספות understands that the קשיא in our גמרא assumes that רבי holds you CAN be מבטל a גט (as we were מדייק earlier), but in the תירוץ we say that you can't because it is like מעות that are not מתבטלות; once the גט is written properly, it is a חפצא of a גט כשר and can therefore always be used for divorce.

מקודשת לשני

מקודשת לשני. אמר רב: מקודשת לשני לעולם; ושמואל אמר: מקודשת לשני עד ל' יום, לאחר ל' יום פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון. יתיב רב חסדא וקא קשיא ליה: קידושי שני במאי פקעי? אמר ליה רב יוסף: מר ארישא מתני לה וקשיא ליה, רב יהודה אסיפא מתני לה ולא קשיא ליה: מעכשיו ולאחר שלשים יום וכו', אמר רב: מקודשת ואינה מקודשת לעולם; ושמואל אמר: מקודשת ואינה מקודשת אלא עד ל' יום, לאחר ל' פקעי קידושי שני וגמרי קידושי ראשון; לרב מספקא ליה אי תנאה הואי אי חזרה הואי, לשמואל פשיטא ליה דתנאה הואי.

רש"י

לעולם - אין בטלין לאחר ל' שהרי ניתן לה זמן לחול בתוך ל' שיהו כולן פנויין מקידושי ראשון. מר ארישא - דמתני' דלא אמר מעכשיו מתני לה להך פלוגתא ומשום הכי קשיא ליה למר מאי דקשיא ליה.

ושמואל אמר - אינה בספיקא אלא עד שלשים יום שמא ימות הראשון ולא יגמרו הקדושין ונמצאו קדושי שני חיילי למפרע.

אי חזרה הוי - ממאי דקאמר מעכשיו וקאמר איני אומר מעכשיו אלא התקדשי לי לאחר ל' הילכך לעולם היא בספיא דאי הוי תנאה קידושי ראשון חיילי קידושי שני לא חיילי ואם חזרה הוי קידושי שני חיילי קידושי ראשון לא חיילי.

לשמואל פשיטא ליה דתנאה הוי - הילכך כל ל' יום הוו קידושין תלוין שמא יחזור בו מל' ואילך גמרו.

ובפולגותא דהני תנאי; דתניא: מהיום ולאחר מיתה - גט ואינו גט, דברי חכמים, רבי אומר: כזה גט. ונימא רב הלכה כרבנן, ונימא שמואל הלכה כרבי! צריכא, דאילו אמר רב הלכה כרבנן, הוה אמינא התם דלרחוקה קאתי, אבל הכא דלקרובה קאתי - אימא מודה ליה לשמואל דתנאה הואי; ואי אמר שמואל הלכה כרבי, הוה אמינא התם הוא דאין גט לאחר מיתה, אבל הכא די ש קידושין לאחר ל' - אימא מודי ליה לרב, צריכא.

גט ואינו גט - מספקא ליה האי ולאחר מיתה אי הוי תנאה מהיום יהיה גט אם אמות ולכשימות נמצא גט למפרע מאותו יום אי חזרה הוי וחזר בו ממהיום ואמר זה גיטך לאחר מיתה ולא אמר כלום דאין גט לאחר מיתה דכיון דמית היכי מגרש.

התם - הוא דאיכא לספוקי ולמימר חזרה הוי משום דלרחוקה אתי וקשה בעינינו לרחקה ולגרשה ולהכי הדר ביה ממעכשיו אבל הכא דלקרובה קאמר כל מה דמצוי לקרובה מקרב לה וכי אמר לאחר שלשים לא הדר ביה ממעכשיו.

התם - הוא דאמר תנאה הוא ולא חזרה דאדם יודע דאין גט לאחר מיתה ומידי דכדי לא עביד איניש דאמר.

אבל הכא - דיש קדושין לאחר ל' יום אם לא קדשה אחר בנתיים אימא דילמא הוי חזרה דלא רצה לקדשה מעכשיו שמא דעתו על אחרת וימלך בתוך שלשים יום קמשמע לן.

The משנה said that if one man was מקדש a woman לאחר ל' יום, and another man was מקדש her in the interim, she is married to the second man (such that if it's a בת ישראל to a כהן, she can eat שמואל.) How long does this קידושין to the second man last? רב says that it lasts forever, while שמואל says that it only lasts until the 30th day, at which time the second קידושין is uprooted, and the first one takes effect. Asks רב חסדא on רב שמואל, how is the second קידושין uprooted? רב יוסף responds that רב רב יהודה has a קשיא because he attributed the מחלוקת to the רישא of the משנה, whereas רב יהודה taught it with the סיפא, and doesn't have a problem. The סיפא is where the first man is מקדש the woman מעכשיו ולאחר ל' יום. In this case, רב says it's a ספק קידושין לעולם, and שמואל says it's a ספק for 30 days, at which time the second קידושין is uprooted and the first one takes effect. For רב, saying מעכשיו and then לאחר ל' יום is a ספק if it's a תנאי or a חזרה, while שמואל understands it to be a תנאי.

This is the same מחלוקת as an earlier מחלוקת תנאים. If a man divorces his wife מהיום ולאחר, the מחלוקת is explained by רש"י as follows: For the חכמים, it's a ספק if it is a גט, and רבי holds it is a גט. The מחלוקת is explained by רש"י as follows: For the חכמים, it's a ספק if לאחר מיתה is a תנאי on מהיום (and when he dies, the גט is חל

retroactively from when he gave it), or it's a חזרה, and he means to say "this גט will take effect after I die", which obviously wouldn't work, because אין גט לאחר מיתה. For רבי, he understands it to be a תנאי. If that's the case, the גמרא suggests that רב lines up with the רבנן, and שמואל with רבי! We need both מחלוקתים because we might think that רב would only hold like the רבנן for גירושין because he is trying to distance himself from her. רש"י elaborates that since it may be hard for him to do so, he may be retracting what he previously said, so we're left in a ספק. However, by קידושין, he is trying to bring her closer to him, and anything he says will be for this purpose, so maybe רב would agree with שמואל that it's a תנאי. On the flip side, if we said שמואל is like רבי that it's a תנאי, that may only apply by גירושין because אין גט לאחר מיתה, so it wouldn't possibly be a חזרה. However, by קידושין, we can have a חזרה after the time of 30 days is up, so maybe he is מודה to רב that it might be a חזרה.